

Фикҳ дарслари (219-дарс) «Мукамилот» - тўлдирувчи намозлар

19:00 / 24.02.2023 3898

نَا : اَهْنَع هَل ل ا ي ض رَة شِئْ اَعْ نَع
مَلَسَوِ هَيْ لَعُ هَل ل ا ي لَصَّ ي بَّن ل ا
رُهْ ظ ل ا لُبَقْ اَعْبُرَاْ عَدِي ا ل نَا ك
اُمُهَوْرِيَّة اَدْع ل ا لُبَقْ نِي تَعْ كَرَو

رُكُوعُ السُّجُودِ

Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам пешиндан олдинги тўрт рақъатни ва бомдоддан олдинги икки рақъатни ҳеч қўймас эдилар».

Ушбу икки ҳадисни бешовлари ривоят қилишган.

Ушбу зикр қилинган намозлар таъкидланган суннат намозлардир. Фақат пешиндан олдинги суннатнинг сони икки хил. Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам икковини ҳам ўқиганлар. Тўрт рақъатлисини ҳанафийлар, икки рақъатлисини бошқалар олишган.

Жума намозининг фарзидан олдин ҳам, кейин ҳам тўрт рақъат суннат борлигига далил:

نَعْنَعُ، هَلْ لِي ضَرْعِي رَهْ يَبْأَنْع
مَلَسَ وَسَوْ هَلْ لِي لَصَّيْبَنْ ل
رُكُوعُ السُّجُودِ دَعْبُ مَتِي لَصَّ إِذَا لَاق
أَلِ السُّجُودِ هَاوْرَ. أَعْبَرَأْ أَوْلَ صَف
يِرَاخُ بَلْ

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Қачон жумадан кейин намоз ўқийдиган бўлсангиз, тўрт рақъат ўқинг», дедилар».

Бешовларидан фақат Бухорий ривоят қилмаган.

نَاكُهُنَّ أَتَّهَلَّلُ دُبَعًا نَعَايُورًا
أَعْبُرَ أَعْمُجَلَّ لُبَقِيَّ لَصِي
يُذِمُّرَتُّ لَأَوْرًا. أَعْبُرَ أَعْدَعَبًا وَ

«Абдуллоҳ розияллоҳу анҳудан ривоят қилинишича, у киши жумадан олдин тўрт ракъат, жумадан кейин тўрт ракъат намоз ўқир эдилар».

Термизий ривоят қилган.

Бу намозларни нафл, татоввуъ, мандуб, ротиб намозлар ҳам дейилади. Бизда фарз намозларга тобе бўлганларини суннат, бошқаларини нафл намоз дейиш урф бўлган.

يُصَيَّبُ نَلَّجُوزَ عَبِيَّ بَحْمًا نَعَا
تَلَّاقَ أَهَّنَّ أُمَّ لَسَّوْهُ يَلَعُ هَلَّ
هَلَّ يَلَّصَّ هَلَّ لُؤْسَرُ تُعَمَّسَ
دُبَعًا نَمَّ أُمَّ لُؤْقِيَّ مَلَّسَّوْهُ يَلَعُ
مُؤَيَّ لُكَّ هَلَّ يَلَّصِيَّ مَلَّسُّمَّ
رِيغَ أَعُوطَاتَ عَكَّرَ عُرْشَعُ يَتُّنَّ
أَتِّيَّ بُّهُ هَلَّ لَأَيَّ نَبَّ أَلَّضِيَّ رَفَّ
تِّيَّ بُّهُ هَلَّ يَنُّبَّ أَلَّوَّأُ، نَجَّ لَأَيَّ
عَبِيَّ بَحْمًا تَلَّاقَ، نَجَّ لَأَيَّ

هُوَ أَوْرٌ دُعَبٌ نَهَيْتُ لَصُؤًا تُجَرَّبُ أَمَّ فِ
يُرَاخُ بُلَا أَلِ إِسْمَ خُلَا

رُهُ ظَلَا لُبَقِ أَعْبَرَا؛ يَذِمُّ رَّتْ لَا دَا زُو
دُعَبِ نَيْتَ عَكَّرُو، أَاهَ دُعَبِ نَيْتَ عَكَّرُو
ءِ شَعْلَا دُعَبِ نَيْتَ عَكَّرُو، بِرَعْمَلَا
رَجَفَلَا إِسْمَ لُبَقِ نَيْتَ عَكَّرُو

Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг жуфти ҳалоллари Умму Ҳабиба розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг «Қайси бир мусулмон банда ҳар куни Аллоҳ учун фарздан ташқари ўн икки рақъат ихтиёрий намоз ўқиса, албатта, Аллоҳ унга жаннатда уй қуриб беради» ёки «албатта, унга жаннатда уй қурилади», деганларини эшитганман».

Умму Ҳабиба: «Шундан кейин уларни ўқишда давом этиб келяпман», деди».

Бешовларидан фақат Бухорий ривоят қилмаган.

Термизий:

«Пешиндан олдин тўрт ва кейин икки рақъат. Шомдан кейин икки рақъат, хуфтондан кейин икки рақъат. Бомдоддан олдин икки рақъат»ни зиёда қилган.

Ҳанафий мазҳаби ушбу ривоятни маҳкам ушлаб, ҳаётга яхшилаб татбиқ қилган мазҳабдир. Ушбу ҳадисда фарз намозларига тобе бўлган суннатларни қўймай ўқиб боришга қаттиқ тарғиб ва улкан ваъда бордир.

Бу ваъда жаннатда ушбу намозлар учун мукофот тариқасида Аллоҳ таоло томонидан қуриб бериладиган алоҳида уйдан иборатдир.

Фарз намозларга тобе бўлган суннат намозларини қўймай ўқиб боришга бундан ортиқ тарғиб бўлмаса керак.

Шунинг учун ҳам Умму Ҳабиба онамиз ушбу ҳадисни эшитганларидан бошлаб, у намозларни асло қўймаганлар. Биз ҳам худди шундай қилишимиз керак.

Фарз намозларидан олдин ўқиладиган суннат намози ўзига хос равишда фарз намоздан олдин машқ – тайёрланиш вазифасини ҳам ўтайди. У намозни ўқиб, анча тайёрланиб олган намозхон учун фарз намозининг хушуъ-хузуъсини жойига қўйиш осон бўлади.

Фарз намозларидан кейин ўқиладиган суннат намозлари эса фарз намозда баъзи қусур ва камчиликлар содир бўлса, ўрнини тўлдириш вазифасини ўтайди.

Шунинг учун ҳам шариатда бу намозлар «мукамилот» – «тўлдирувчи намозлар» деб аталади.

Хулоса қилиб айтадиган бўлсак, таъкидланган суннат намозларига ҳанафий мазҳаби алоҳида эътибор билан қараган, бунга Пайғамбар алайҳиссаломнинг суннатларидан ҳужжатлар келтирган. Ул зот баъзи вақтларда суннат намознинг қазосини ўқиганлари ҳақида ривоятлар ҳам бор.

«Кифоя» китобининг биринчи жузи асосида тайёрланди